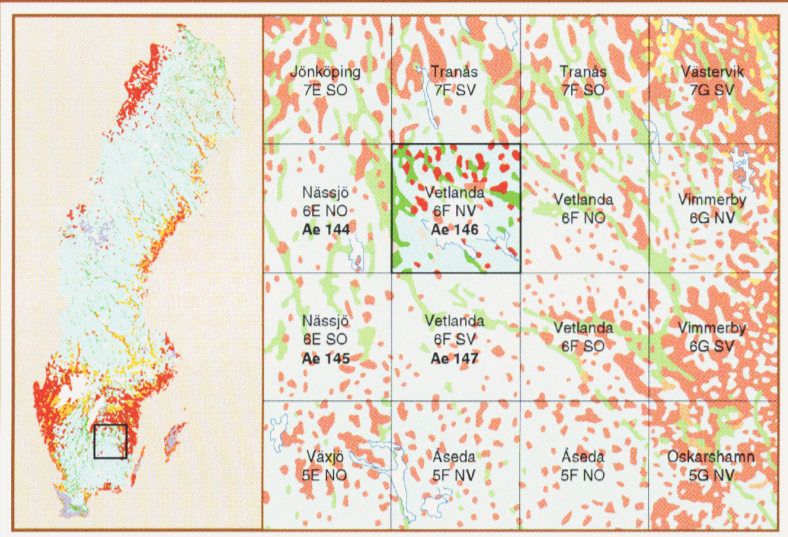

Jordartskartan 6F Vetlanda NV

Map of the Quaternary Deposits

Skala 1:50 000

2001

KORTFATTAD BESKRIVNING AV JORDARTERNA

I det följande ges en mycket kortfattad beskrivning till jordartskartan 6F Vetlanda NV. En mera omfattande beskrivning utges separat.

JORDARTER SOM BILDATS AV LANDISEN ELLER DESS SMÅLTVATTEN (GLACIALA AVLÄGGRINGAR)

Större delen av de jordarter som idag täcker berggrunden bildades i slutet av den senaste istiden. Jordarterna bildades vid inlandens randzon och i det smaltvatten som frigjordes då isen smälte för ca 13 500 år sedan.

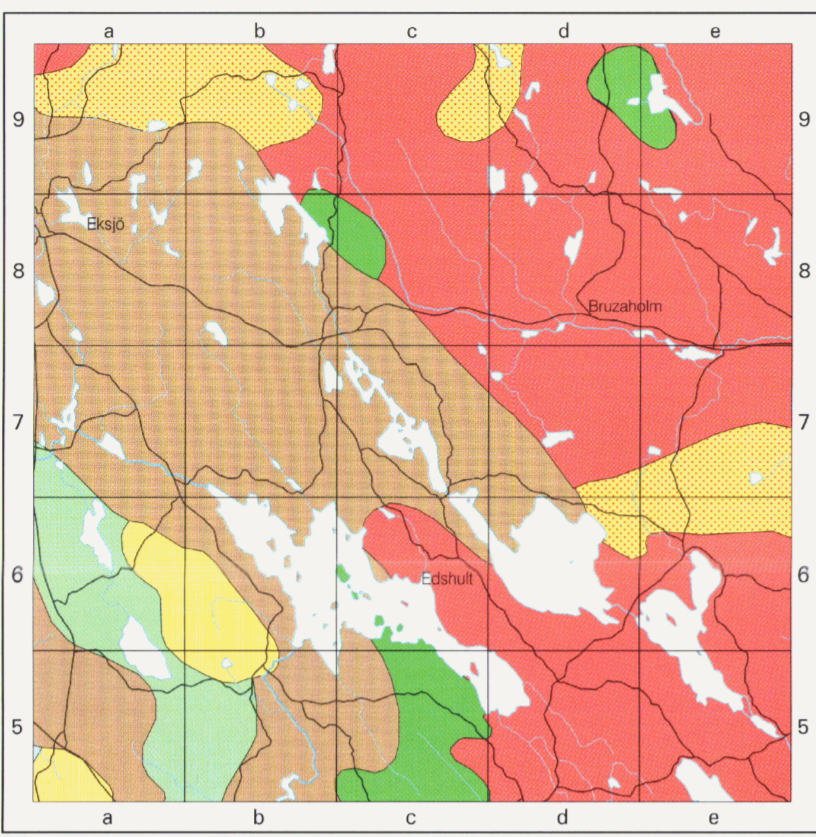
- Morän**
Landisen tog upp och bearbetade losbrutna delar av berggrunden och äldre jordlager. I samband med isens avsmältning avsattes materialet som en osorterad jordart, morän (lokalt ofta kallad "pinno"). Morän avsattes dels under isen, dels i isens uppsprungna randzon, och moränen bildar ett i huvudsak utjämnande läcke på berggrunden. Moränmängderna är normalt någon till några meter i områden där moränen bildar egenformer (se specalkarta 3) är måkigheten i regel större, i drumlinerna i flera fall mer än 15 m.
Den normala moränen inom kartområdet domineras av sand och har en växlande halt av grus, sten och block (sandig morän). En del områden med korttransporterad morän, dominerad av sten, grus och sand (grusig morän) finns också. Långtransporterad morän ligger i dagen söder om sjön Hursnåsen vid Eksjö.

- Isälvsavlagringar**
Vid landisens avsmältning bildades stora mängder smältvatten. Vattnet samlades i tunnlar och sprickor i isen och sökte sig mot isranden. Material som fanns i isen, alltifrån block till små lerpartiklar, transporterades och sorterades i vattnet. Isälvsavlagringar bildades när block, sten, grus och sand avsattes i isens hällgötor eller framför isranden.
Huvuddelen av isälvsavlagringarna inom kartområdet finns inom kartområdets dalstråk, vilka styrts av isälvsarnas dräneringsriktning i mycket stor utsträckning. De största kvantiteterna finns avsatta i det breda dalstråket mellan Eksjösjön och Eksjö samt i Bruzaåns dalgång. Med vissa undantag som har med dämningen av isöar att göra, är avlagringarna språkavskilt bildade och består huvudsakligen av s.k. sanduravlagringar. Andra vanliga avlagringstyper är skarpt brutna åsar (gettyggåsar), terrasser längs dalödar och s.k. kames, dvs. ryggar och kullar med isälvsediment bildade i en miljö av kvarstående döds. Kartområdets isälvsavlagringar är huvudsakligen uppbyggda av sand och grus.

- Isöjesediment**
SSO om Eksjö och Hult, i anslutning till bl.a. Solgen och Skedeåsjön, förekom tillfälligt stora isöar i samband med isavsmältningen. I dessa sjöars lugnvattnet samlades framför allt de minsta partiklarna som transporterades av isens smältvatten, vanligen på relativt långt avstånd från isranden. Det är endast finsand med växlande halt av silt som markerats som isöjesediment på kartan. Övriga sediment som avsattes i denna miljö har förts till de glaciala finkorniga sedimenten (se nedan). Isöjesediment finns framför allt i anslutning till Eksjöbältets isälvsediment norr om Assjön och väster om Ingarpåsjön.
- Glaciala finkorniga sediment**
Silt- och lerpartiklarna som sedimenterades i isöjorna bildar store, karteringsbara ytor i anslutning till Solgen och sjöarna Solgen, Ingarpåsjön, Kyresjösjön och Skedeåsjön. Glacial lera finns i lugg till 8 m mäktiga lager utmed Solgenån mellan Assjön och Solgen. Den glaciala lera är allmänt skiktad (varvig) utom i de mest yttnära delarna. Varvigheten har orsakats av årstidsbundna variationer i vattentillförsel, och varven är s.k. årsav. Varvig silt med lerskikt, liksom icke varvig glacial silt återfinns under gemensam beteckning på jordartskartan.

1. BERGRUND BEDROCK

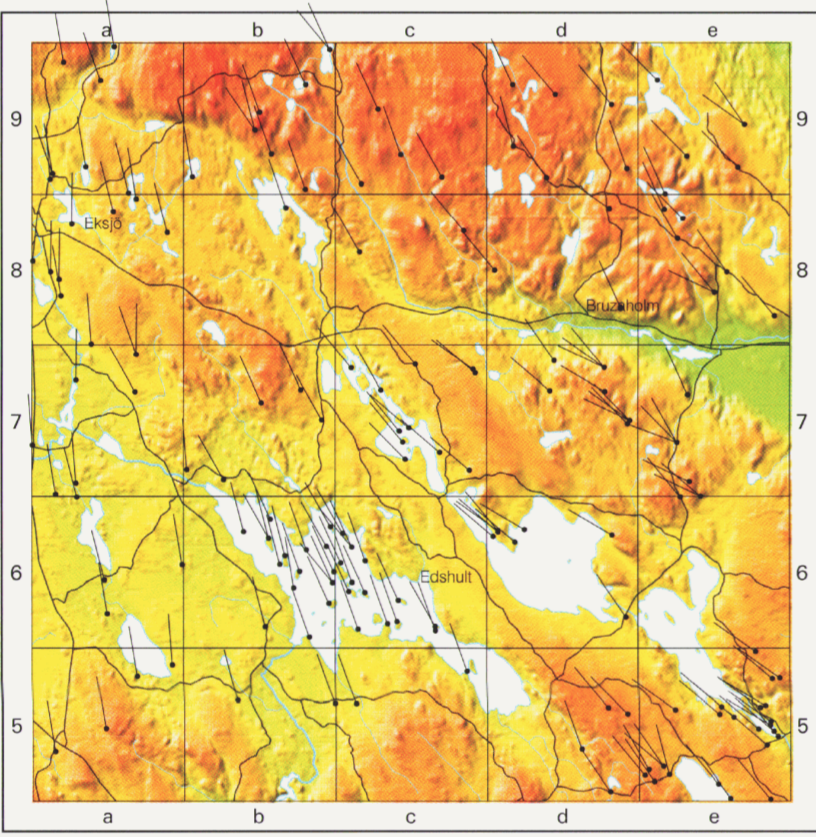
En stor del av kartområdet Vetlanda NV har berggrund av äldre svekocaretyp. Hit hör ybergarter runt Ingarpåsjön och Bodasjön i ett brett bälte mot sydöst. Vulkaniter dominerar i form av kvartsandesiter till basalter. Sura till intermediära vulkaniter är markerade med ljus gul färg på berggrundskartan. Området runt Eksjö, Solgen och Mycklafloren inns av ett stort massiv med grå, hornbländeförande, medelkorniga gnejssiga graniter. Underordnat förekommer granodioriter och graniter. Större eller mindre brottstycken av svarta, basiska bergarter är vanliga. Större delen av nordöstra hälften av kartområdet utgörs av något yngre Smålandsporfyryr och Smålandsgraniter. Större sammanhängande områden med Smålandsporfyryr finns kring Idekulla, norr om Belen samt norr om Försjön. De är oftast ryttler och ställvis mycket välberedade. Smålandsgraniterna är främst av två typer, en med fältspatskrökn och en jämnkornig. Den förra kan innehålla hornblände. Den senare är normalt grovkornig men genomsläts av medel- och finkorniga varianter i samband med dessa graniter förekommer sällsynt gabbro, diorit och kvartssandzoner. Kartan är ett utdrag ur Sveriges Nationalatlas och är förenklad efter berggrundskartan SGU A1 150.

- Smålandsgranit
- Smålandsporfyryr
- Gnejssiga graniter
- Gabbro och diorit
- Salska och intermediära vulkaniska bergarter
- Basiska vulkaniska bergarter

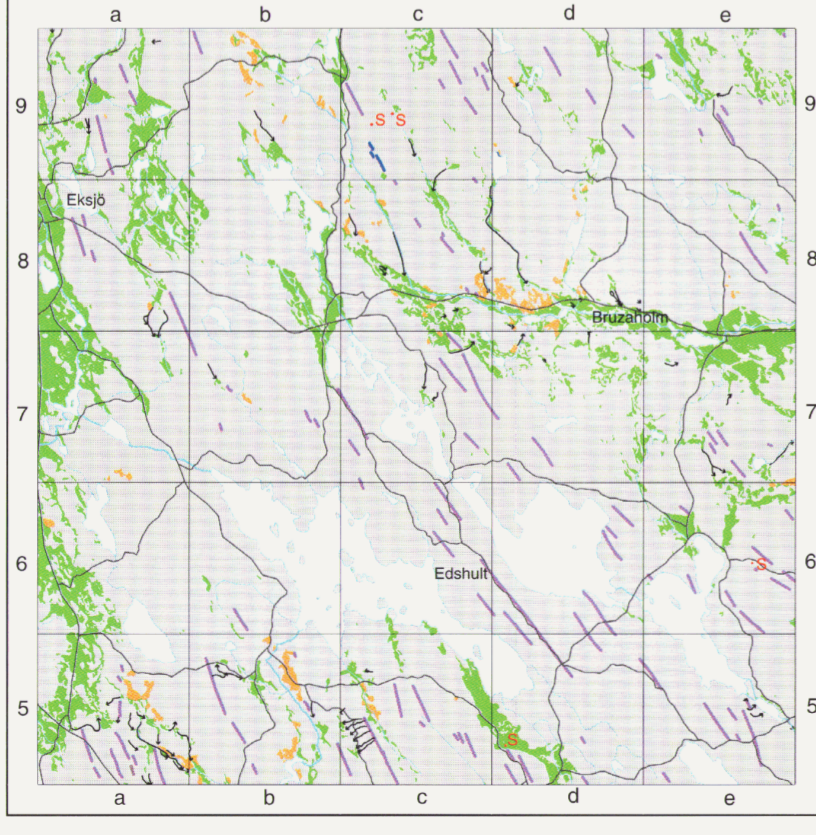
2. TOPOGRAFI OCH RÄFFLOR TOPOGRAPHY AND GLACIAL STRIAE

Kartan visar områdets relief med belysning från nordväst, absoluta höjder samt räffelriktningar. Räfflor bildades då inlandisen rörde sig över området och block och stenar repade berget. Räftornas riktning visar att isen i nedaningen slutsågade rört sig över de västligaste delarna av kartområdet från i stort sett norr mot söder. Mot öster och sydöst märks en i räftelöden mycket väl dokumenterad övergång till en alltmot östlig riktad sista isretöse. Lokala avvikelser förekommer, vilka beror på att berggrundsunderlagets form och oregelbundenheter i isens frontlinje till delar styr isretöseriktningen. Söder om Bruzaholm visar räftorna vridningar från en äldre isretöse från nordväst till en yngre från väster och ärar till en allra yngsta isretöse från nordväst. Den nära nog väst-östliga isretösen inträffade då isakanten stod vid den s.k. Myrbyttelängan, en strandning som strax öster om kartområdet stryker i nord-sydlig riktning.

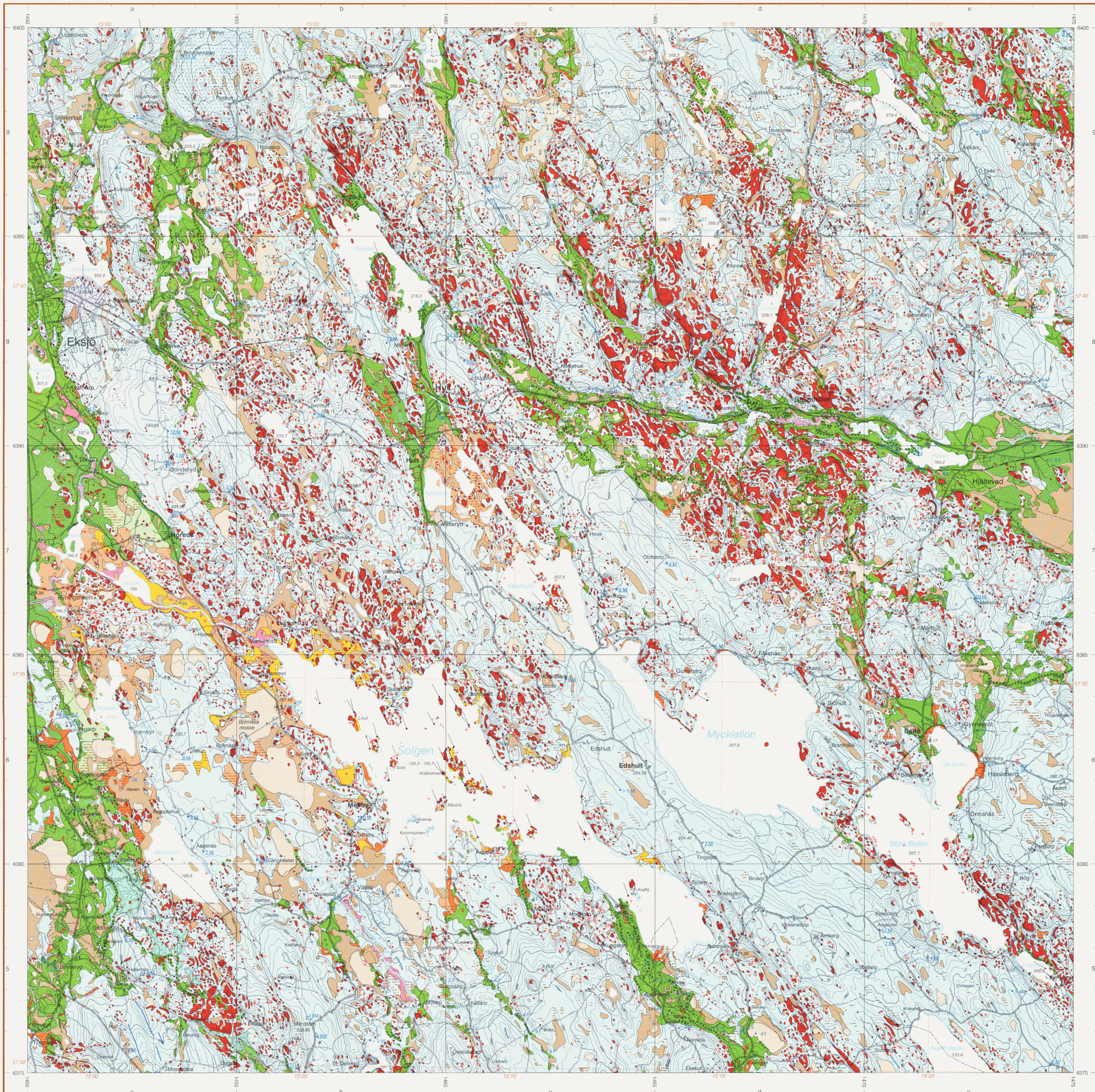

3. MORÄNFORMER, ISÄLVSAVLAGNINGAR OCH EROSIONSRÄNNOR MORINE MORPHOLOGY, GLACIOFLUVIAL DEPOSITS, AND DRAINAGE CHANNELS

Markanta moränryggar är ovanliga inom kartområdet. En del små områden med dödsbetingad, småkullig morän finns här och där, och utbredda stödsåsar- och lissedesmoräner, en typ av drumliner, förekommer allmänt. Nästan alla har en utsträckning i NNW-SSO. Drumlinerna har i viss utsträckning visat sig utgöra erosionsrester av vid en tidigare nedsläp avsett morän. Vid Kongseryd nordost om Försjön finns en markerad, nära 1 km lång radalmorän. Isälvsavlagringarna är i huvudsak språkavskilt bildade och består av utbredda sandurlätt, kames, gettyggåsar och terrasser. Glaciofluviala erosionsrännor förekommer rikligt främst i anslutning till isälvsavlagringarna längst i sydväst samt vid Bruzaåns dalgång. Moränklädda sediment har påträffats i isälvsavlagringarna vid Solshester och i drumlinen vid Hålsjöberg.

- Isälvsavlagring
- Sorterade sediment ovanför till
- Moränrygg
- Isälvsrännor
- Kullig morän (dödsmoränologi)
- Drumlin

TECKENFÖRKLARING

Jordarterna är i teckenförklaringen grupperade efter bildningsstadi. De är i princip placerade så att en yngre jordartsgrupp står ovanför en äldre. Mönster utan ram, t.ex. för tunt yttlager av torv, redovisas i kombination med jordartsbeteckning. Inom varje grupp är, utan hänsyn tagen till ålder, den mest finkorniga jordarten placerad överst och den mest grovkorniga underst. De äldsta jordarterna – moränerna – visar normalt direkt på berg. Övriga jordarter underlagras antingen av berg eller efter flera äldre jordarter.

- Mosse
- Käll
- Tunt yttlager av torv
- Älv- och svämsediment
- Gytjelera
- Postglacial sand
- Glacial lera
- Glacial silt
- Isöjesediment
- Isälvsediment
- Isälvsavlagring
- Moränrygglera
- Morän
- Sorterade sediment

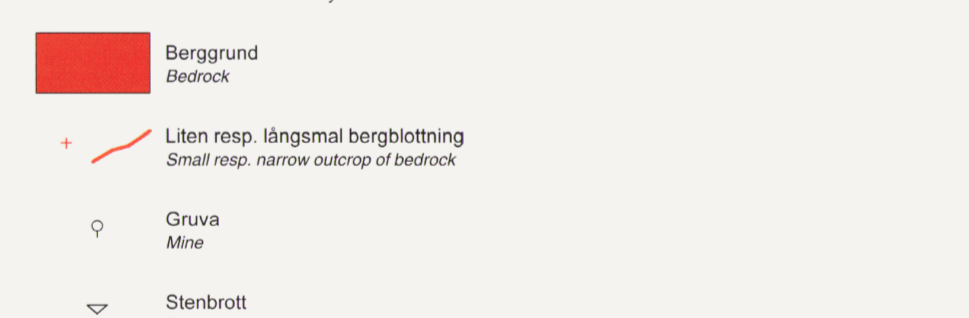
Moräners blockhalt i ytan

- Blockhalt
- Blockrik
- Stortblockig
- Kullig morän
- Moränrygglera
- Enstaka stora block
- Hög blockfrekvens
- Blockjord
- Blockdjupa
- Blockdjupa

Mäktighetsuppgifter i meter

- Torv
- Kohesionsjordarter
- Fraktionsjordarter
- Morän
- Understruken uppgift
- Viltningsskikt
- Berggrund
- Liten resp. långsmal bergblottning
- Gruva
- Stenbrott
- Räfflor
- Källa
- Fyllning
- Gruslag, dagbrott o.d.

Schematisk profil som visar normala jordlagföljder inom kartområdet

Den geologiska karteringen har utförts 1997-1999 under ledning av Sven-I. Svantesson. Kartens geologiska information finns digitalt lagrad vid SGU.

Referens till kartan: Svantesson, S.-I., 2001. Jordartskartan 6F Vetlanda NV, skala 1:50 000. Sveriges geologiska undersökning A1 146. Reference to the map: Svantesson, S.-I., 2001. Map of the Quaternary Deposits 6F Vetlanda NV, scale 1:50 000. Sveriges geologiska undersökning A1 146.

ISSN 0986-1385

Huvudkontor/Head Office: Box 670, Besöksföretag Vetlanda NV, SE-751 78 LIPPLA, Sweden. Telefon: +46(0) 18 17 92 10, Fax: +46(0) 18 17 92 10, E-post: sgu@sgu.se, URL: http://www.sgu.se

Filialkontor/Regional Office: Göteborgsregionen: Gövetorget 1A, SE-413 20 GÖTEBORG, Sweden. Telefon: +46(0) 31 708 26 50, Fax: +46(0) 31 708 26 75, E-post: gsg@sgu.se

Kilarnasregionen: Kilarnasgatan 10, SE-223 60 LUND, Sweden. Telefon: +46(0) 40 31 17 70, Fax: +46(0) 40 31 17 70, E-post: kund@sgu.se

Svealandregionen: Svealandsgatan 4, SE-501 70 MALÅ, Sweden. Telefon: +46(0) 903 346 10, Fax: +46(0) 903 219 96, E-post: mala@sgu.se

© Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), 2001. All rights reserved. This SGU map may be used for non-commercial purposes only. Distribution and reproduction of this map is prohibited without the express written permission of the publisher. Denna kartor får inte kopieras eller utgöra del av andra verk. Denna kartor får inte kopieras eller utgöra del av andra verk.

Skala 1:50 000

Tryck: Ljungfrötägen Örebro, 2001